Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

для студентів філософського факультету
напряму підготовки «філософія»
IV курсу

Уклав: доц. Теодор Лещак

Львів – 2022

ВСТУП

Навчально-методичні матеріали до вивчення нормативного навчального курсу «Основи педагогіки» укладено згідно з робочою програмою навчальної дисципліни та освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі напряму підготовки «Філософія».

Викладені матеріали охоплюють структуру залікового кредиту курсу, систему оцінювання навчальних досягнень студентів, питання для обговорення на практично-семінарських заняттях, завдання для самостійної роботи студента до кожного практично-семінарського заняття, рекомендації до виконання та критерії оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань, перелік рекомендованої навчально-методичної літератури, а також завдання для підсумкового контролю.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування теоретичних знань, практичних умінь організації навчання й виховання як конструктивної педагогічної взаємодії з учнями та студентами, спрямованої на пізнання ними реальної дійсності та вироблення особистісного ставлення до загальнолюдських, національних цінностей.

Завдання: формування адекватного розуміння процесів навчання й виховання як організації педагогічної взаємодії вчителя та учнів, викладача та студентів, в процесі якої педагогічні впливи узгоджуються з рівнем розвитку школярів і студентів, їхніми потребами та інтересами.

Основними завданнями вивчення дисципліни “ Основи педагогіки ” є

- оволодіння теоретичними знаннями з основ загальної педагогіки, теорії виховання і дидактики; з’ясування основних етапів розвитку педагогічної науки й освіти в історичному часі;
- опанування дидактичними формами, методами, прийомами та засобами організації навчання; філософськими основами, принципами, організаційними формами та методами сучасного українського виховання;
- набуття адекватного розуміння єдності навчання та виховання як педагогічної взаємодії;
- застосуванні набутих теоретичних знань у конкретній навчально-виховній діяльності під час проходження педагогічної практики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- загальні теоретичні відомості про педагогіку як науку, внутрішню структуру і взаємозв'язки з іншими науками;
- методи науково-педагогічних досліджень;
- основні етапи розвитку шкільництва у світі і в Україні;
- основні здобутки світової та української педагогічної думки;
- чинники та закономірності розвитку особистості;
- особливості педагогічної взаємодії з учнями та студентами конкретного вікового періоду;
- сутність виховання із врахування механізмів соціалізації особистості;
- форми, методи та прийоми розвитку в учнів та студентів позитивного досвіду поведінки відповідно до загальнолюдських і національних вартостей;
- організацію педагогічного спілкування, його структуру, стилі та рівні;
- особливості професійної діяльності педагога, педагогічні уміння і технології;
- шляхи формування учнівської та студентської спільноти і особливості її розвитку;
- методику вирішення педагогічних конфліктів;
- сутність, структуру і особливості процесу навчання як співпраці педагога та учнів/студентів;
- джерела, структуру та критерії відбору змісту освіти;
- сучасні моделі, форми і методи навчання;
- психолого-педагогічні аспекти навчального процесу;
- норми та критерії оцінювання знань, умінь і навичок.

вміти :

- застосовувати методи педагогічного дослідження;
- організовувати спілкування з учнями та студентами;
- застосовувати методи і прийоми організації педагогічної взаємодії;
- визначати навчальну мету, відбирати і структурувати зміст навчального матеріалу;
- розвивати інтерес учнів та студентів до освіти, навчального процесу;
- доречно і ефективно застосовувати методи і прийоми організації навчання;
- визначати і планувати структуру і зміст навчального заняття відповідно до дидактичної мети;
- аналізувати педагогічні ситуації та вирішувати педагогічні конфлікти.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити, з яких: 16 год. – лекційні заняття, 32 год. – практично-семінарські заняття, 42 год. – самостійна робота студентів.

Тематика навчального курсу	Форми навчальної роботи та кількість відведених годин		
	лекції	семінари	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальна педагогіка			
Тема 1. Педагогіка як наука і мистецтво	2	2	1
Тема 2. Історія організації освіти	2	2	2
Тема 3. Історія педагогічної думки		2	2
Тема 4. Професія педагога та основи педагогічної майстерності	2	2	2
Тема 5. Формування і розвиток особистості		2	2
Індивідуальне практичне завдання № 1			5
Змістовий модуль 2. Виховання особистості			
Тема 6. Сутність процесу виховання	2	2	1
Тема 7. Форми і методи виховання		2	2
Тема 8. Інститути виховання і розвитку особистості		2	2
Тема 9. Педагогічне спілкування	2	2	2
Тема 10. Педагогічні конфлікти та їх вирішення		2	2
Індивідуальне практичне завдання № 2			5
Змістовий модуль 3. Основи дидактики			
Тема 11. Вступ до дидактики	2	2	1
Тема 12. Зміст освіти		2	2
Тема 13. Форми організації навчання	2	2	2
Тема 14. Методи навчання		2	2
Тема 15. Контроль навчальної діяльності	2	2	1
Тема 16. Мікровикладання		2	2
Індивідуальне практичне завдання № 3			5
Усього годин: 90	**16**	**32**	**42**

РОЗПОДІЛ ЗАЛІКОВИХ БАЛІВ

<table>
<tr><td colspan="15">Модуль 1 (поточний контроль) – 80 балів</td><td rowspan="3">Модуль 2
(ІПЗ)
20 балів</td><td rowspan="3">Сума</td></tr>
<tr><td colspan="5">ЗМ1
(теми 1-5)
+ МК1</td><td colspan="5">ЗМ2
(теми 6-10)
+ МК2</td><td colspan="5">ЗМ3
(теми 11-16)
+ МК3</td></tr>
<tr><td colspan="5">25</td><td colspan="5">25</td><td colspan="5">30</td></tr>
<tr><td>Т 1</td><td>Т 2</td><td>Т 3</td><td>Т 4</td><td>Т 5</td><td>Т 6</td><td>Т 7</td><td>Т 8</td><td>Т 9</td><td>Т 10</td><td>Т 11</td><td>Т 12</td><td>Т 13</td><td>Т 14</td><td>Т 15</td><td>Т 16</td><td>5+5+10</td><td>100</td></tr>
<tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td></td><td></td></tr>
</table>

ЗМ1, ЗМ2, ЗМ3 – змістові модулі.
Т1, Т2 … Т16 – теми змістових модулів.
МК – модульний контроль (письмове опитування).
ІПЗ – індивідуальні практичні завдання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	**Оцінка ECTS**	**Визначення**	**За національною шкалою**	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	**Залік**
90-100	**A**	Відмінно	Відмінно	**Зараховано**
81-89	**B**	Дуже добре	Добре	
71-80	**C**	Добре		
61-70	**D**	Задовільно	Задовільно	
51-60	**E**	Достатньо		
31-51	**F**	Недостатньо	Незадовільно	**Незараховано**
0-30	**FX**	Незадовільно		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальної діяльності студента на практично-семінарських заняттях.

- *Навчальною програмою курсу передбачено проведення 16 практично-семінарських занять. Залікова вартість практично-семінарського заняття – 5 бали. Упродовж семестру за участь у заняттях студент може отримати максимально 65 балів, оскільки три заняття будуть виділені на написання модульного контролю.*

5 б. – активна участь студента на всіх етапах практично-семінарського заняття, виголошення доповіді, жвава змістовна підтримка фронтальної бесіди та дискусії.
4 б. – активна участь студента у різних видах аудиторної роботи протягом значної частини практично-семінарського заняття, виголошення доповіді, змістовна підтримка фронтальної бесіди або дискусії.
3 б. – діяльна участь у занятті та групових видах діяльності на різних етапах заняття, виголошення доповіді, змістовна участь в окремих питаннях обговорення.
2 б. – участь студента в обговоренні однієї чи декількох проблем, активність у фронтальній бесіді чи дискусії, висловлення самостійних змістовних суджень, обізнаність зі змістом теоретичного матеріалу теми.
1 б. – фрагментарна участь у роботі аудиторії, відтворення готових знань, участь у певних видах пізнавальної діяльності, висловлення обгрунтованих суджень з апелюванням до особистого досвіду.

Наприкінці кожного змістового модулю у часі практично-семінарського заняття виконується Модульний контроль у формі тестування.

- *Залікова вартість кожного МК – 5 бали. За виконання модульного контролю студент може отримати максимально 15 балів.*

Критерії оцінювання результатів самостійної позааудиторної роботи студента (індивідуального практичного завдання).

- *Навчальною програмою курсу передбачено виконання студентами 3 індивідуальних письмових проектів. Залікова вартість завдання – 5, 5 і 10 балів відповідно. Максимально за індивідуальні письмові проекти студент може отримати 20 балів.*

1. Повнота розкриття сутності поставленого завдання на всіх етапах його реалізації.
2. Відповідність змісту виконаної роботи суті поставленого завдання.
3. Практична спрямованість змісту виконаного завдання.
4. Поєднання теоретичних знань із рефлексіями на ґрунті особистого досвіду.
5. Дотримання принципів науковості, системності і послідовності.

Обсяг виконаної роботи: 3-5 друкованих сторінок формату А-4.

Упродовж семестру студент може набрати максимально 100, мінімально 31 бал.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНО-СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ

Практично-семінарське заняття №1.
Педагогіка як наука і мистецтво.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Педагогіка як наука. Предмет, об'єкт, завдання. Основні поняття і категорії. Місце педагогіки у системі наук.
2. Методи науково-педагогічних досліджень.
3. Педагогіка як мистецтво. Значення творчості у педагогічній діяльності.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

Поміркуйте над питанням для дискусії: Чи не закладена у назві теми суперечність? Чи може педагогіка бути одночасно і наукою, і мистецтвом?

📖 *Рекомендована література:* 2,13,15.

Практично-семінарське заняття №2.
Історія світової та української освіти.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Афінська і спартанська навчально-виховні моделі.
2. Освіта арабського, європейського та українського Середньовіччя.
3. Релігійна освіта в Україні XVI–XVIII ст. і перші українські вищі школи.
4. Формування європейських освітніх систем у XVIII – сер. XIX ст. Українські університети XIX ст.
5. Освіта XX ст. – революційні педагогічні ідеї та освітні експерименти.
6. Сучасний освітній простір і місце України у ньому.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

Прослідкуйте за етапами формуванням основних світових освітніх систем та з'ясуйте місце української системи освіти у світової освітньому просторі. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.

📖 *Рекомендована література:* 3,7,13.

Практично-семінарське заняття №3.
Історія світової та української педагогічної думки.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Формування педагогіки як науки. Погляди класиків: Я.Коменський, Й.Песталоцці, А.Дістервеґ, Й.Гербарт.
2. Реформатори освіти початку XX ст.: Дж.Дьюї, М.Монтессорі, Р.Штайнер, Г.Кершенштайнер.
3. Українські педагогічні ідеї та концепції: К.Ушинський, А.Макаренко, В.Сухомлинський, Г.Ващенко.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

1. Прослідкуйте за еволюцією світового і українського педагогічного світогляду. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.
2. Прочитайте і осмисліть обраний твір класика педагогічної думки.

⌨ Виконайте ***Індивідуальне навчально-дослідне завдання № 1***.

🕮 *Рекомендована література:* 3,7,13.

Практично-семінарське заняття №4.
Особистість педагога та особистість учня/студента.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Особливе призначення професії педагога.
2. Педагогічна майстерність – її визначальні риси і складові компоненти.
3. Особистість учня/студента. Поняття особистості та чинники її розвитку.
4. Вікова періодизація розвитку особистості. Особливості розвитку сучасних школярів та студентів, і врахування їх у навчальному процесі.
5. Принципи педагогічної взаємодії з учнями/студентами із особливими потребами. Інклюзивна освіта.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

1. Сформуйте власні судження щодо чинників професійного успіху педагога.
2. Систематизуйте чинники фізіологічного, психічного та соціального розвитку особистості школяра і студента.

🕮 *Рекомендована література:* 3,7,13.

Практично-семінарське заняття №5.

✓ Написання ***Модульного контролю до Змістового модулю № 1***.

Практично-семінарське заняття №6.
Сутність процесу виховання.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Мета і завдання виховання у сучасному світі.
2. Основні принципи і закономірності виховання.
3. Соціальні виховні інститути.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

З'ясуйте особливості процесу виховання як чиннику формування особистості. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.

🕮 *Рекомендована література:* 2,5,8,15.

Практично-семінарське заняття №7.
Форми і методи виховання.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Етапи виховного процесу.
2. Методи виховання: критерії відбору та умови ефективності.
3. Організаційні форми виховання.
4. Підготовка і проведення виховного заходу.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

З’ясуйте принципи та критерії підбору методів та форм виховання залежного від його мети і завдань. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.

⌨ Виконайте ***Індивідуальне навчально-дослідне завдання № 2***.

🕮 *Рекомендована література:* 2,5,8,15.

Практично-семінарське заняття №8.
Педагогічне спілкування.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Педагогічне спілкування – функції, структура і параметри.
2. Стилі педагогічного спілкування.
3. Допустимі і недопустимі рівні педагогічного спілкування.
4. Бар’єри у педагогічному спілкуванні та шляхи їх подолання.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

На основі теоретичного матеріалу визначте комплекс чинників ефективного педагогічного спілкування. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.

🕮 *Рекомендована література:* 2,8,10,15.

Практично-семінарське заняття №9.
Педагогічні конфлікти та їх вирішення.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Педагогічний конфлікт як професійний різновид конфлікту та соціальне явище.
3. Анатомія педагогічного конфлікту.
4. Моделі поведінки у педагогічному конфлікті.
5. Шляхи конструктивного вирішення педагогічних конфліктів.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

Проаналізуйте методи подолання педагогічного конфлікту. Підготуйтеся до практичного вирішення конкретних конфліктних ситуацій.

🕮 *Рекомендована література:* 2,8,10,15.

Практично-семінарське заняття №10.

✓ Написання ***Модульного тестування до Змістового модулю № 2***.

Практично-семінарське заняття №11.
Процес навчання та його компоненти.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Дидактика та її основні категорії.
2. Процес навчання та його компоненти.
3. Основні дидактичні принципи і закономірності.
4. Головні дидактичні концепції.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

Проаналізуйте теоретичні аспекти процесу навчання та сформуйте власні судження щодо дотримання принципів навчання у педагогічній діяльності. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.

📖 *Рекомендована література:* 2,9,13,14.

Практично-семінарське заняття №12.
Зміст сучасної освіти.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Поняття змісту освіти, принципи і критерії його відбору.
2. Компоненти змісту освіти.
3. Джерела формування змісту освіти у загальноосвітньому та вищому навчальному закладі.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

З'ясуйте вимоги до шкільного підручника та університетського посібника і оберіть актуальну навчальну книгу для аналізу.

📖 *Рекомендована література:* 2,9,13,14.

Практично-семінарське заняття №13.
Організаційні форми навчання.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Поняття організаційної форми навчання.
2. Класно-урочна система та її характерні ознаки.
3. Навчальні заняття у середній та вищій школі: типологія і структура.
4. Основні етапи підготовки до навчального заняття.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

Проаналізуйте переваги і недоліки різних форм організації навчання. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.

📖 *Рекомендована література:* 1,11,12,14.

Практично-семінарське заняття №14.
Методи, прийоми і засоби навчання.

✓ Написання ***Модульного тестування до Змістового модулю № 1***.

❖ *Питання для обговорення на занятті*

1. Методи навчання та вимоги щодо їх використання.
2. Поняття прийому навчання.
3. Засоби навчання та їх види.
4. Особливості контролю навчально-пізнавальної діяльності.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

Сформулюйте умови ефективного використання сучасних методів навчання. Підготуйтеся до дискусії з цього питання.

⌨ Виконайте ***Індивідуальне практичне завдання № 3***.

📖 *Рекомендована література:* 1,11,12,14.

Практично-семінарське заняття №15.

✓ Написання ***Модульного тестування до Змістового модулю № 1***.

<u>Практично-семінарське заняття №16.</u>
Мікровикладання.

❖ *Завдання для роботи на занятті*

Демонстрація студентами фрагментів (до 10 хв) навчальних занять.

➢ *Завдання для самостійної роботи*

1. Повторіть теоретичні відомості з теми "Форми і методи навчання".
2. Підготуйтеся до проведення мікровикладання.

📖 *Рекомендована література:* 1,11,12,14.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ.

Загальні вимоги *передбачають оформлення роботи згідно з загальноприйнятими вимогами до оформлення наукових робіт.*

Практичне завдання повинно мати чітко окреслену структуру:
1) *титульну сторінку*;
2) *вступ* (обґрунтування важливості проблеми);
3) *основну частину* (розкриття суті проблеми і змісту основних питань);
4) *висновок* (коротке узагальнення);
5) *використану літературу*, включаючи Інтернет-джерела (оформлені згідно з загальноприйнятими вимогами).

Навчальна програма курсу передбачає виконання студентами трьох індивідуальних практичних завдань – по одному до кожного змістового модулю, що вивчається.

<u>Індивідуальне практичне завдання № 1.</u>
«Мої судження на ґрунті прочитаного твору класика української педагогічної думки».
Завдання: відслідкувати і творчо осмислити провідні педагогічні ідеї, висвітлені в обраному творі.
Мета: сформулювати власні судження щодо основних педагогічних позицій опрацьованого твору і викласти їх у формі есе.
Твори класиків української педагогічної думки на вибір*:*
а) *Володимир Мономах*. Поучення дітям;
б) *Пантелеймон Куліш*. Викохування дітей за підмогою школи;
в) *Іван Франко*. Борис Граб;
г) *Борис Грінченко*. Непокірний;
д) *Софія Русова*. Ідейні підвалини школи;
е) *Ярослав Чепіга*. Педологія, або наука про дітей;
є) *Григорій Ващенко*. Проект системи освіти в самостійній Україні;
ж) *Василь Сухомлинський*. Духовний світ школяра.

📖 *Рекомендована література:* 18,21,22,28,30,33,34,35.

Індивідуальне практичне завдання № 2.
«Методи виховання у реаліях сучасної вищої школи».
Завдання: на основі однієї з запропонованих ситуацій розробити детальний алгоритм застосування одного чи декількох методів виховання, позиціонуючи себе викладачем чи куратором академгрупи.
Мета: шляхом використання доречних методів виховання створити умови для вирішення проблемної ситуації і настання в студентів позитивних особистісних змін.
Навчально-виховні ситуації на вибір:
а) ви заходите до аудиторії на початку пари і стаєте свідком агресивної словесної перепалки між двома студентами;
б) ви неочікувано для студентів зайшли до аудиторії перед початком пари і почули розмову хлопців та дівчат, насичену добірною лайкою;
в) студент першого курсу, що упродовж першого семестру навчання демонстрував високі навчальні успіхи, у другому семестрі збайдужів до навчання і почав пропускати пари;
г) після зимової сесії у студентів другого курсу різко знизився загальний рівень успішності з вашого предмету;
ґ) студентка другого курсу в присутності своїх колег грубо нахамила вам через несправедливо, на її думку, виставлені бали за модуль;
д) студенти першого курсу проігнорували вашу пару. На наступну пару вони з'явилися, але вибачатися, схоже, не збираються.

📖 *Рекомендована література:* 5,10,25,31,32.

Індивідуальне практичне завдання № 3.
«План-конспект лекційного та практично-семінарського заняття».
Завдання: визначити структуру, змістове і методичне наповнення навчального заняття.
Мета: навчитися складати план-конспект навчального заняття відповідно до поставлених навчлаьних цілей.
Алгоритм виконання: а) обрати довільну тему з актуальної навчальної програми до профільної навчальної дисципліни (філософія); б) здійснити необхідні етапи підготовки до проведення двох навчальних занять – лекції та практично-семінарського заняття; в) скласти два розгорнуті плани-конспекти – лекції та практично-семінарського заняття.
📖 *Рекомендована література:* 2,15,27.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Базова

1. *Алексюк А. М.* Загальні методи навчання у школі / А. М. Алексюк. – К. : Радянська школа, 1981. – 206 с.
2. *Волкова Н. П.* Педагогіка : посіб. / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2001. – 575 с.
3. *Галузинський В. М.* Педагогіка: теорія та історія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / В. М. Галузинський, М. Б. Євтух. – К. : Вища школа, 1995. – 236 с.
4. *Зайченко І. В.* Педагогіка : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.] / І. В. Зайченко. – Чернігів: ЧДПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2003. – 528 с.
5. *Костюк Г. С.* Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості [Текст] / Г. С. Костюк. – Київ : Радянська школа, 1989. – 608 с.
6. *Кузьмінський А. І.* Педагогіка : підруч. / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
7. *Любар, О. О.* Історія української школи і педагогіки [Текст] : навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – К. : Знання, 2003. – 450 с.
8. *Лозова* В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посібник для пед. навч. закладів / В. І. Лозова, Г. В. Троцко. – 2-е вид., випр. і доп. – Х. : ОВС, 2002. – 401 с.
9. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Неля Євтихіївна Мойсеюк. – [5-те вид., доп. і перероб.]. – К.: Кондор, 2007. – 656 с.
10. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. — К.: Вища шк. , 1997. — 349 с.
11. *Підласий І. П.* Як підготувати ефективний урок : книга для вчителя / Підласий І. П. – К. : Рад. школа, 1989. – 204 с.
12. *Пометун О.* Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.С.К., 2003. – 192 с.
13. *Фіцула М. М.* Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / М. М. Фіцула. – К. : Видавничий центр "Академія", 2000. – 542 с.
14. *Чайка В. М.* Основи дидактики : тексти лекцій і завдання для самоконтролю : навч. посіб. для студ. вищих пед. навч. закл. / В. М. Чайка. – Тернопіль : Астон, 2002. – 244 с.
15. *Ягупов В. В.* Педагогіка : Навч. посіб. для студ. пед. спец. вищ. навч. закл. / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2002. – 559 с.

Допоміжна

16. *Ващенко Г.* Виховний ідеал : підручник для педагогів, вихователів, молоді і батьків / Г. Ващенко. – Полтава : Полтавський вісник, 1994. – 192 с.
17. *Ващенко Г.* Загальні методи навчання: підручник для педагогів / Г. Ващенко. – К. : Українська Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.

18. *Ващенко Г.* Проект системи освіти в самостійній Україні / Г. Ващенко. – Мюнхен, 1957. – 34 с.
19. *Вишневський О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О. І. Вишневський. – Дрогобич : Коло, 2003. – 528 с.
20. *Вишневський О.* Сучасне українське виховання : педагогічні нариси. – Львів: Львівський обласний науково-методичний інститут освіти ; Львівське обласне педагогічне товариство ім. Г. Ващенка, 1996. – 238 с.
21. *Володимир Мономах.* Поучення дітям // Літопис Руський / За Іпатським літописом переклав Л. Махновець. – К., 1989. – С. 454–464.
22. *Грінченко Б*. Непокірний // Борис Грінченко. Твори: в 2-х т. – К.: Наук. думка, 1990. – Т. 1: Поетичні твори. Оповідання. Повісті. – С. 236–245.;
23. *Грищенко М. М.* Дидактичні поради молодому викладачеві / М. М. Грищенко. – К. : Вища школа, 1973. – 67 с.
24. *Касьяненко М. Д.* Педагогіка співробітництва : навч. посіб. / М. Д. Касьяненко. – К. : Вища школа, 1993. – 320 с.
25. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання: навчальний посібник / С. Г. Карпенчук. – К. : Вища школа, 2005. – 180 с.
26. *Левківський М. В.* Історія педагогіки : Навч. посіб. / М. В. Левківський, О. М. Микитюк. – Х. : ОВС, 2002. – 240 с.
27. *Мешко Г. М.* Вступ до педагогічної професії : навч. посібник / Г. М. Мешко. – К. : Академвидав, 2010. – 200 с.
28. *Куліш П*. Викохування дітей за підмогою школи / Пантелеймон Куліш // Пантелеймон Куліш. Науково-педагогічна спадщина (вибрані твори). [упоряд. О. О. Кравченко]. – К. [б. в.], 2008. – С. 110–113.
29. *Пиз А.* Новый язык телодвижений. Расширенная версия / А. Пиз – М.: Эксмо, 2009. – 416 с.
30. *Русова С*. Ідейні підвалини школи / Софія Русова // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) : хрестоматія / [упоряд. Л. Д. Березівська та ін. ; наук. ред. О. В. Сухомлинська]. – К. : Науковий світ, 2003. – С. 150–153.;
31. *Семиченко В. А.* Психологія спілкування / В. А. Семиченко. – К.: Магістр-S, 1998. – 279 с.
32. *Синиця І.О.* Педагогічний такт і майстерність учителя / І.О.Синиця. – К.: Рад. школа,. 1981. – 319 с.
33. *Сухомлинський В*. Духовний світ школяра / Василь Сухомлинський // Сухомлинський В.О. Вибрані твори: У 5-ти т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т.1. – С. 32–37.
34. *Франко І*. Борис Граб / Іван Франко // Франко І. Я. Зібрання творів у п’ятдесяти томах. Художні твори. Томи 1-25. – К.: Наукова думка, 1978. – Т. 18. – С. 177–190.
35. *Чепіга Я*. Педологія, або наука про дітей / Ярослав Чепіга // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) : хрестоматія / [упоряд. Л. Д. Березівська та ін. ; наук. ред. О. В. Сухомлинська]. – К. : Науковий світ, 2003. – С. 208–212.;

36. *Щербань П. М.* Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : навч. посіб. / П. М. Щербань. – К. : Вища школа, 2004. – 207 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- фонди бібліотек:
  - Наукова бібліотека ЛНУ ім. Івана Франка (м. Львів, вул. Драгоманова, 5);
  - Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника (вул. Стефаника 2);
  - Студентська бібліотека факультету педагогічної освіти ЛНУ ім. Івана Франка (м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7);
- освітні ресурси YouTube.